

Erasmus+

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Foto terapia în educația pentru moarte, elaborarea doliului și managementul legăturilor continue

Prof. Ines Testoni, Dr. Gianmarco Biancalani, Dr. Sara Pompele
FISPPA Department, University of Padua

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Abstract

Această prezentare va aborda utilizarea tehnicilor de Foto terapie în **educația experientială pentru moarte (DeEd)**, concentrându-se pe dezvoltarea de **legături continue (CB)** cu o persoană decedată. Potrivit lui **Weiser**, Foto terapia reprezintă o formă de intervenție care, prin intermediul fotografiei, permite unei persoane să-și proiecteze **lumea interioară în imagini**, ajungând astfel la o cunoaștere de sine superioară și explorând aspecte care altfel ar rămâne ascunse. Din acest motiv, PhotoTherapy poate fi folosit cu succes în DeEd pentru a ajuta oamenii **să-și exprime sentimentele lor cu privire la moarte și pierdere**. De asemenea, poate ajuta oamenii îndoliați să **gestioneze relațiile în curs de desfășurare sau atașamentele față de decedat (CBs)**, permițându-le să exploreze natura lor, care ar putea fi fiziologică, în elaborarea durerii sau neadaptativă, în funcție de succesul sau insuccesul în restabilirea sensului în viață.

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEAPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Competențe care trebuie dobândite

La încheierea acestui modul, participanții vor putea să...

- Înțelege și explice principiile de bază ale **Fototerapiei**
- Înțelege și aplice cele **cinci tehnici principale de fototerapie**, așa sunt descrise de Judy Weiser
- explice ce sunt legăturile de atașament continue (**CBs**) și să înțeleagă diferențele fundamentale între cele **adaptative și maladaptative**
- Contextualizeze utilizarea fototerapiei în domeniul educației pentru a ajuta o persoană îndoliată să elaboreze pierderea și să exploreze împreună cu aceasta prezența și natura posibilă a legăturilor continue, promovând un proces adaptiv de elaborare a durerii

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEAPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

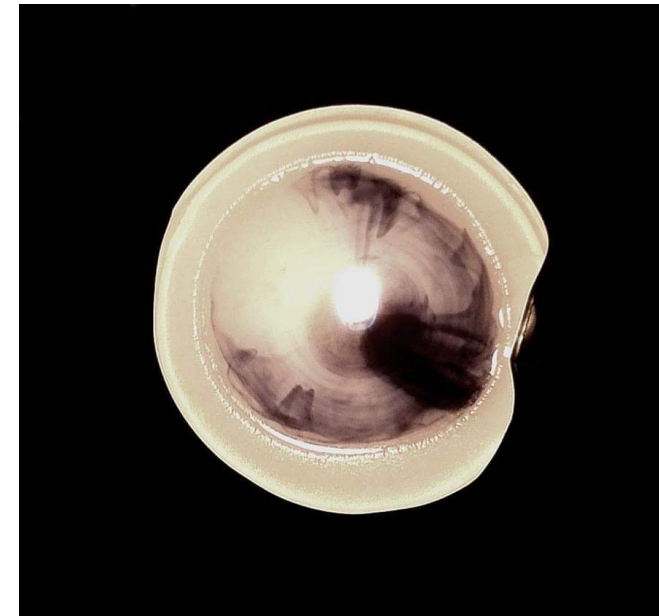
ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Fototerapia

Fototerapia: intervenția psihoterapeutică cu fotografie, ajută un pacient să ajungă la o cunoaștere de sine mai mare și să exploreze gândurile, dorințele și percepțiile intime care altfel ar rămâne ascunse.

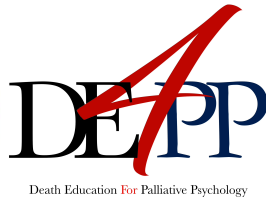
Utilizarea fotografiei poate ajuta oamenii să-și depășească limitele cognitive și emoționale și să-și scoată în evidență interiorul, chiar și atunci când explorează unele dintre cele mai dureroase teme.

Rolul principal al **terapeutului** este de a **încuraja și sprijini** descoperirile personale ale clienților în timp ce explorează și interacționează cu instantaneele personale și familiale obișnuite pe care le vizualizează, le construiesc, le colectează, le reconstruiesc activ sau chiar și le imaginează (Weiser, 2014).

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Fototerapia

Strategie alternativă pentru a **explora** inconștientul.

fotografiile → **metafore vizuale** pentru un moment real de "experiență de viață":
verbalizarea și recunoașterea sentimentelor
un depozit de imaginație și potențial creativ.

Capacitatea de a **transporta** oamenii în **timp** și de a-i lăsa să ia în considerare **realități alternative**, chiar dacă niciuna dintre acestea nu este posibilă în viața reală.

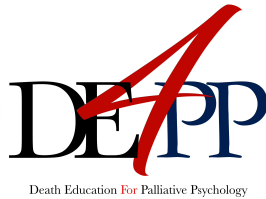

Abordare orientată spre proces:

În fototerapie imprimarea finală poate fi un element important, cu toate acestea, alegerile făcute de către client în timp ce face o imagine sunt semnificative, de asemenea, astfel încât acestea trebuie să fie explorate în scopul de a promova bunăstarea

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Cinci tehnici de fototerapie

Judy Weiser (1999, 2010) a propus cinci tehnici de bază legate de diferitele relații posibile între persoană și aparat foto/fotografie:

- **Fotografiile care au fost realizate sau create de client;**
- **Fotografiile ale clientului care au fost luate de alte persoane:** fie realizate cu un scop fie realizate spontan;
- **Autoportrete:** orice fel de fotografii pe care clienții și le-au făcut lor înșiși;
- **Album de familie și alte colecții foto-biografice;**
- **"Proiective foto":** fiecare persoană își poate proiecta lumea interioară în practic orice imagine.

Această prezentare se va concentra pe ultimele 2 tehnici, care sunt cele mai structurate, utilizate și utile pentru DeEd și elaborarea doliului.

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Contribuția tehnicilor de fototerapie

Pentru a confrunta subiecte puternice și emoții: boală și moarte cu distanță de protecție (Weiser, 1999).

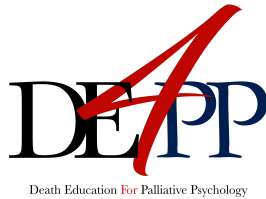
Pentru a explora disconfortul, dar și aspectele pozitive, în procesul terapeutic spre bunăstare (Weiser, 1990).

Aceste tehnici au fost aplicate cu succes într-o varietate de situații:

- cu persoanele HIV-pozitive (Weiser, 1999)
- În domeniul psihosocial: facilitarea integrării și contrastarea marginalizării anumitor grupuri sociale (Musacchi, 2016).

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Contribuția tehnicilor de fototerapie

Eficace pentru tineri: în gestionarea problemele inerente bolii și morții (Testoni et al., 2018), ajutându-i să facă față viitoarelor momente cruciale (Bell et al., 2009).

Tineri grav bolnavi → să le dea un sens bolii și să le îmbunătățească bunăstarea (Jones, 2012; Sawyer et al., 2017; Smith et al., 2013).

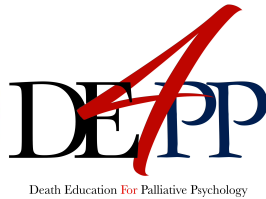
Pacienți bolnavi în fază terminală → confruntarea cu problemele semnificative ale vieții lor

Ajutorul oferit persoanelor îndoliate să gestioneze relațiile sau atașamentele în curs față de persoana decedată → elaborarea decesului și pierderii

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Legături/atașamente continue

Continuing Bonds (CBs): relațiile în curs de desfășurare pe care o persoană le-a experimentat cu/față de decedat

Normale în faza timpurie a procesului de doliu DAR: unii cercetători sugerează că CBs nu sunt universal adaptive (Field, 2006).

CBs sunt consilatoare pentru persoana îndoliată DAR pot crea distorsiuni în relații → CBs maladaptative (Klass, 2006)

CBs maladaptative: senzația de a percepe prezența fizică a persoanei decedate (Keen et al., 2013).

Pur și simplu **un proces sănătos de doliu:** păstrarea unei legături simbolice intense cu decedatul → ajuta pe cei îndoliați să se adapteze la pierdere (Neimeyer, 2001).

Erasmus+

Co-funded by the Erasmus+ Program of the European union

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI PADOVA

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Continuing Bonds

Două interpretări opuse (Hall, 2014):

CBs ca un simptom al doliului nerezolvat

CBs ca o metodă care poate ajuta la gestionarea pierderii și în rezolvarea doliu

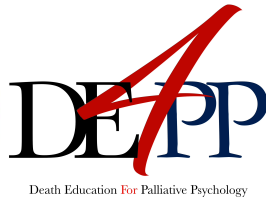

Ambele interpretări sunt corecte: fazele incipiente ale durerii, reacția naturală → căutare **proximității fizice** (Fuchs, 2018). Apoi: internalizarea decedatului ca o extensie a sinelui → **proximitate psihologică** (Field, 2006; Testoni, 2016).

Fototerapia: un instrument terapeutic → în cazul în care CBs par patologice ajută persoana să se îndrepte spre internalizarea lor.

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

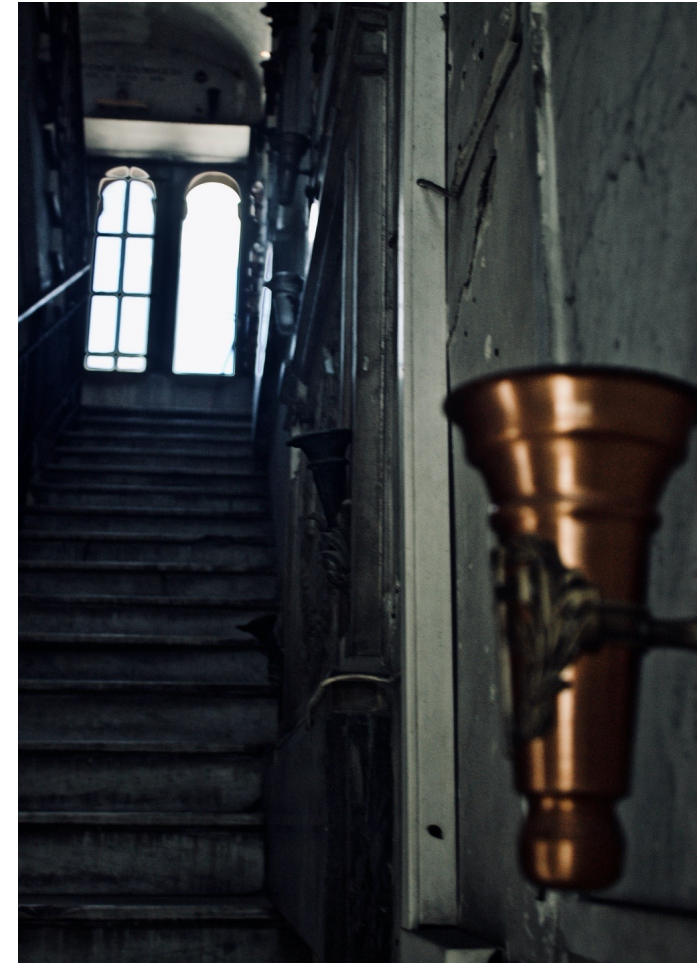
ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Continuing Bonds (CBs) non-patologice

Klass (2001) propune patru condiții "non-patologice" față de persoanele decedate, prin internalizarea lor:

- 1) "Simțind prezența" a unei persoane iubite decedate;
- 2) Vorbind cu cineva drag care a dispărut;
- 3) Văzând persoana decedată ca un ghid moral:
 - model de rol
 - ghid în circumstanțe specifice
 - clarificarea valorilor
 - dezvoltarea amintirilor

- 1) Vorbind despre o persoană decedată
- 2)

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Albumul de familie in DeEd și pierdere

Fotografiile de familie documentează permanența și schimbarea, continuitatea și existența în timp a vieții unei persoane, oferind informații despre întregul sistem de relații prin materiale fotobiografice.

Sunt utile în amintirea situațiilor și experiențelor din trecut, atunci când este nevoie de explorarea sentimentelor clientului față de familia sa - în special pentru a explora legăturile cu membrii familiei decedate prin intermediul materialului fotobiografic

Activitate: Terapeutul cere pacienților să caute câteva fotografii ale persoanei decedate, pentru a-i reface viața prin crearea unui album. De asemenea, permite investigarea relației dintre persoana decedată și pacient

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEAPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Proiecția foto în DeEd și pierdere

Tehnica “**proiecției foto**”: sensul oricărei fotografii este creat **în timpul** procesului de vizualizare/ achiziție/planificare
Orice fotografie care atrage atenția clientului sau terapeutului are potențial de utilizare în setarea de consiliere.
Imagini→ **metafore ale lumii interne a individului.**

Activitate: Terapeutul întreabă pacienții **cum interpretează imaginile** → gândurile, sentimentele și amintirile care apar în ceea ce privește **persoana decedată.**

Oamenii își exprimă **spontan** semnificațiile interioare, fotografiile → o oglindă care reflectă experiențele și sentimentele lor personale cele mai semnificative.

Răspunsurile unei persoane și sentimentele asociate sunt unic personale.

Nu există nici o modalitate greșită de a percepe o fotografie.

Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+
Program of the European union

DEAPP
Death Education For Palliative Psychology

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Concluzii

Fototerpia: tehnici care folosesc instantaneele ca "deschizători" pentru a accesa sentimente, gânduri și amintiri care adesea nu sunt ușor accesibile prin metodele exclusiv verbale (Weiser, 1999).

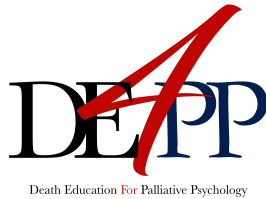
Terapeut: explorează nu numai disconfortul pacienților, ci și aspectele pozitive, mutând procesul terapeutic spre wellbeing (Weiser, 1990).

Fotografii personale: "punți" pentru accesarea, explorarea și comunicarea despre sentimente și amintiri, precum și despre probleme conexe pe care acestea le evocă (Weiser, 2014).

Util pentru a **explora** posibilele **CB-uri** ale unei persoane și pentru a ajuta la elaborarea doliului stimularea rezilienței sale și reorganizarea lumii interioare după pierdere.

Co-funded by the Erasmus+
Program of the European Union

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

UNIVERSITÄT
KLAGENFURT

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

FONDAZIONE
ANT
1978 ONLUS
Assistenza Nazionale Tumori

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Referințe

- Bell, C. J., Skiles, J., Pradhan, K., and Champion, V. L. (2009). End-of-life experiences in adolescents dying with cancer. *Supportive Care Cancer* 18:7, 827-835. doi:10.1007/s00520-009-0716-1
- Field, N. P. (2006). Continuing bonds in adaptation to bereavement: Introduction. *Death Studies*, 30, 709–714.
- Fuchs, T. (2018). Presence in absence. The ambiguous phenomenology of grief. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 17(1), 43–63. <https://doi.org/10.1007/s11097-017-9506-2>
- Hall, C. (2014). Bereavement theory: Recent developments in our understanding of grief and Bereavement. *Bereavement Care*, 33(1), 7–12. <https://doi.org/10.1080/02682621.2014.902610>
- Keen, C., Murray, C., & Payne, S. (2013). Sensing the presence of the deceased: A narrative review. *Mental Health, Religion & Culture*, 16(4), 384–402. <https://doi.org/10.1080/13674676.2012.678987>
- Klass, D. (1993). The inner representation of the dead child and the world views of bereaved parents. *OMEGA: Journal of Death and Dying*, 26(4), 255–272. <https://doi.org/10.2190/GEYM-BQWN-9N98-23Y5>
- Klass, D. (2006). Continuing conversation about continuing bonds. *Death Studies*, 30(9), 843–858. <https://doi.org/10.1080/07481180600886959>
- Klass, D., & Walter, T. (2001). Processes of grieving: How bonds are continued. In M. S. Stroebe, R. O. Hansson, W. Stroebe, & H. Schut (Eds.), *Handbook of bereavement research: Consequences, coping, and care* (p. 431–448). American Psychological Association.
- Jones, B. L. (2012). The Challenge of Quality Care for Family Caregivers in Pediatric Cancer Care. *Seminars in Oncology Nursing* 28:4, 213-220. doi:10.1016/j.soncn.2012.09.003
- Musacchi, R. (2016). *FotoTerapia psicocorporea*. Milan: Franco Angeli.
- Neimeyer, R. A. (2001). Meaning reconstruction and the experience of loss. American Psychological Association.
- Neimeyer, R. A., Baldwin, S. A., & Gillies, J. (2006). Continuing bonds and reconstructing meaning: Mitigating complications in bereavement. *Death Studies*, 30(8), 715–738. <https://doi.org/10.1080/07481180600848322>
- Sawyer, S. M., McNeil, R., McCarthy, M., Orme, L., Thompson, K., Drew, S., et al. (2017). Unmet need for healthcare services in adolescents and young adults with cancer and their parent carers. *Supportive Care in Cancer* 25:7, 2229-2239. doi:10.1007/s00520-017-3630-y
- Smith, A. W., Parsons, H. M., Kent, E. E., Bellizzi, K. M., Zebrack, B. J., Keel, G., et al. (2013). Unmet support service needs and health-related quality of life among adolescents and young adults with cancer: the AYA HOPE study. *Frontiers in Oncology* 3:75. doi: 10.3389/fonc.2013.00075
- Testoni, I. (2015). *L'ultima nascita. Psicologia del morire e Death Education*. Torino, Italia: Bollati Boringhieri.
- Testoni, I., Bregoli, J., Pompele, S., & Maccarini, A. (2020). Social Support in Perinatal Grief and Mothers' Continuing Bonds: A Qualitative Study With Italian Mourners. *Affilia*, 0886109920906784.
- Testoni, I. (2020). *Psicologia palliativa: Intorno all'ultimo compito evolutivo*. Torino, Italia: Bollati Boringhieri.
- Testoni, I., Iacona, E., Fusina, S., Floriani, M., Crippa, M., Maccarini, A., & Zamperini, A. (2018). "Before I die I want to ...": An experience of death education among university students of social service and psychology. *Health Psychology Open*, 5(2). doi: 10.1177/2055102918809759
- Testoni, I., Tomassella, E., Pompele, S., Mascarini, M., & Wieser, M. A. (2020). Can Desire and Wellbeing Be Promoted in Adolescents and Young Adults Affected by Cancer? PhotoTherapy as a Mirror that Increases Resilience (under review)
- Walker, J. L. (1991). Photograph as lifeline—Facing mortality. *American journal of psychotherapy*, 45(1), 124-128.
- Weiser, J. (1984). Phototherapy—becoming visually literate about oneself. *Visual literacy: Enhancing human potential*, 392-406.
- Weiser, J. (1999). *Phototherapy Techniques: Exploring the Secrets of Personal Snapshots and Family Albums*. London, England: Routledge.
- Weiser, J. (2004). Phototherapy techniques in counselling and therapy- using ordinary snapshots and photo-interactions to help clients heal their lives. *Canadian Art Therapy Association Journal* 17:2, 23-53. doi:10.1080/08322473.2004.11432263
- Weiser, J. (2010). Using Personal Snapshots and Family Photographs as Therapy Tools: The "Why, What, and How" of Phototherapy Techniques. *PsicoArt- Rivista on line di arte e psicologia* 1:1, 1-31. doi:10.6092/issn.2038-6184/2067
- Weiser, J. (2014). Establishing the framework for using photos in art therapy (and other therapies) practices. *Arteterapia*, 9, 159-190.